

Інноваційні технології навчання іноземних студентів

Обґрунтовано доцільність використання та активного впровадження інноваційних технологій у практику організації освітнього процесу іноземних студентів. Визначено необхідність застосування технологій телекомунікаційного спілкування, які забезпечують постійний зв'язок іноземних студентів із викладачем за межами аудиторії. Особливу увагу зосереджено на новітніх підходах до використання в навчанні іноземних студентів різноманітних форм мультимедійних технологій, які активізують процес сприйняття та засвоєння навчального матеріалу іноземними студентами. Визначено переваги використання інноваційних засобів дистанційної та заочної освіти, які завдяки сучасним освітнім електронним системам дають змогу іноземним студентам отримати якісну вищу освіту.

Ключові слова: інноваційні технології, іноземні студенти, освітній процес, освіта.

Динаміка освітніх реформ зумовлює необхідність посилення уваги до потенційних можливостей використання новітніх інноваційних технологій в організації процесу навчання у вищій школі, зокрема серед іноземних студентів. Кількість іноземних студентів у вітчизняних закладах вищої освіти щороку зростає. Навчання іноземних студентів у закладах вищої освіти України свідчить про розширення міжнародного співробітництва та розвиток сфери міжнародного обміну студентами, що, у свою чергу, сприяє підвищенню якості освіти.

Реалізація нових векторів розвитку освіти потребує використання інноваційних технологій навчання, творчого пошуку сучасних або вдосконалення наявних концепцій, принципів, підходів до освіти, суттєвих змін у змісті, формах і методах навчання іноземних студентів.

У сучасному суспільстві рівень вищої освіти значною мірою залежить від результативності впровадження інноваційних технологій навчання. Широке впровадження інновацій у вищу школу зумовило появу цілої низки наукових досліджень, присвячених цій тематиці.

Проблема впровадження інноваційних моделей навчання розглянуто в працях багатьох науковців (М. М. Козяр, Н. В. Кошечко, С. В. Стеблюк, І. М. Дичківська та ін.). Більшість дослідників вивчають процеси, які відбуваються у вищій школі загалом, а освіта іноземних студентів залишається поза увагою науковців. Водночас недостатньо вивченими і досі є можливості застосування інноваційних технологій у вищій школі серед іноземних студентів, зокрема в процесі підготовки і проведення занять на підготовчих факультетах та відділеннях. У зв'язку з цим важливим

і актуальним є аналіз упровадження інноваційних технологій в організації освітнього процесу іноземних студентів та сучасних моделей освітньої діяльності, що й зумовило вибір теми нашого дослідження.

Спробуємо подати узагальнену характеристику основних інноваційних технологій та підходів до освітнього процесу серед іноземних студентів.

У сучасному суспільстві стали широковживаними такі терміни та поняття, як «інновації», «інноваційна діяльність», «інноваційні технології», «інноваційний продукт». Введення в науковий обіг таких понять дало поштовх до застосування їх і в педагогічній діяльності, що зумовлено новітніми науковими розробками, упровадженням інформаційних технологій, використанням високотехнологічного обладнання, науково-технічних засобів нового покоління.

Слово «інновація» має латинське походження – й у перекладі означає «оновлення», «зміну», «введення нового». У педагогічній інтерпретації слово «інновація» означає «нововведення, що поліпшує освітній процес та його результати [1, 241]. Запровадження інноваційних технологій навчання має бути підґрунтям для підвищення якості та ефективності процесу навчання у вищій школі взагалі та освіти іноземних студентів зокрема. Впровадження інновацій у педагогічний процес покликане забезпечити підвищення якості навчання іноземних студентів та знизити витрати на досягнення звичних результатів освіти. Саме методики із застосуванням інтерактивних методів навчання на основі індивідуального і диференційованого підходу стають сьогодні найбільш актуальними під час підготовки іноземних студентів.

Викладання у іноземних студентів має свою специфіку, адже студенти перебувають у новому соціокультурному середовищі, звикають до інших кліматичних умов та іншого часового поясу, пристосовуються до нової освітньої системи, мови спілкування та викладання, інтернаціонального складу навчальних груп. Таким чином, для подолання труднощів навчання іноземних студентів інноваційна педагогічна діяльність має бути спрямована на розробку, поширення та застосування освітніх інновацій, метою яких є підвищення ефективності педагогічного процесу.

Невіддільною та важливою частиною становлення нової системи освіти іноземних студентів, орієнтованої на входження до світового інформаційно-освітнього простору, є процес комп'ютеризації освіти, який супроводжується суттєвими змінами в педагогічній теорії та практиці освітнього процесу. Поява нових інноваційних технологій пов'язана з широким застосуванням комп'ютерів. Тому технічно нескладним є завдання впровадження комп'ютерних програм, що дають змогу ефективно використовувати інноваційні технології у процесі навчання. Однією з інновацій, що вже активно впроваджується в освітній процес, можна назвати технології телекомунікаційного спілкування іноземних студентів із викладачами. Телекомунікаційний зв'язок здійснюється через всесвітню мережу Інтернет.

Основними формами мережевої комунікації між викладачами та іноземними студентами, що допомагають підтримувати зв'язок за межами аудиторії та додатково надавати матеріали для навчання, є такі.

Електронна пошта. Важливою властивістю електронної пошти у разі використання у викладацькій практиці є можливість асинхронного обміну інформацією, тобто обмін інформацією відбувається у зручний для всіх учасників комунікації час, із можливістю встановлення фінальних строків надсилання тестів, завдань тощо.

Телеконференція. Цей вид зв'язку дає змогу всім, хто перебуває на значній відстані одне від одного, організувати спільне навчання, обговорювати навчальні проблеми. Важливою формою взаємодії викладача з іноземним студентом є консультація, яку за допомогою телеконференції не обов'язково проводити під час очної зустрічі в аудиторії. Телеконференції можуть бути реалізовані через такі загальноживані засоби комунікацій як *Skype, Viber, WhatsApp*. Разом із відеозв'язком, ці технології надають можливість створювати чати та передавати інформацію у вигляді файлів.

Значним поштовхом до розвитку інновацій стало використання інформаційних технологій для проведення лекцій, що передбачає використання *мультимедійних презентацій* для супроводу викладу теоретичного матеріалу. Базуючись на багаторічному досвіді викладання у іноземних студентів, зазначимо, що лекцію можна інтенсифікувати шляхом використання презентаційних матеріалів. Слайди презентації доповнюють вербальну інформацію, збільшують обсяг матеріалу за рахунок подання його в структурованому вигляді (схеми, таблиці, графіки, ілюстрації), ілюструють процес або явище, демонструють послідовність виконання дій. Візуальний супровід лекцій полегшує процес навчання та сприйняття інформації іноземними студентами, адже освіта ведеться на іноземній для них мові. Враховуючи специфіку освітнього процесу іноземних студентів, відзначимо, що презентації, завдяки візуальному поданню матеріалу, роблять виклад навчальної інформації більш наочним та стимулюють його запам'ятовування. Це твердження базується на власному педагогічному досвіді авторів та науковому доробку колег у сфері педагогічної науки. Безумовно, використання мультимедійних презентаційних матеріалів одночасно інтенсифікує й роботу викладача, адже розроблені матеріали можливо швидко оновлювати, доповнювати та вдосконалювати.

Мультимедійні презентації можна реалізовувати за допомогою різних сучасних технологій.

1. *Мультимедійний комплекс* на базі комп'ютера, проектора та екрана для проекції зображення є найпоширенішим засобом демонстрації мультимедійних слайдів. Нині використання таких комплексів є основним засобом візуалізації презентаційного матеріалу. Більшість навчальних закладів оснащені саме такими мультимедійними комплексами, адже вони

відносно недорогі, досить зручні у використанні та мобільні, оскільки встановлення мультимедійного комплексу є можливим у будь-якій аудиторії на вимогу викладача. Недоліком цієї технології можна вважати необхідність налагодження системи під час кожного перенесення комплексу, а також одномірний формат передачі інформації, а саме – лише зорове сприйняття матеріалу.

2. *Інтерактивна дошка* – сучасний інноваційний засіб візуального супроводу занять, який являє собою сенсорний екран, підключений до комп'ютера та проектора. Інтерактивна дошка має багато переваг перед традиційним мультимедійним комплексом, адже завдяки *touch*-функціям вона дає змогу викладачу демонструвати слайди, аудіо- та відеоматеріали; робити позначки та створювати графічні зображення електронними чорнилами, як на маркерній дошці; в онлайн-режимі переходити за посиланнями та демонструвати аудиторії сторінки з мережі Інтернет; наносити на зображення, що проектується, позначки, вносити будь-які зміни та зберігати їх у вигляді комп'ютерних файлів для подальшого редагування, друку чи надсилання студентам електронною поштою. Важливою перевагою інтерактивної дошки є можливість організації групової роботи, адже біля дошки можуть працювати кілька учасників одночасно. Досвід роботи з іноземними студентами свідчить про значні виховні можливості інтерактивних форм викладання, які сприяють встановленню емоційних контактів між іноземними студентами в групі, допомагають досягти відчуття взаєморозуміння. Групова участь у процесі навчання дає змогу іноземним студентам вчитися командній роботі, що є дуже корисною навичкою для успішної діяльності в багатьох сферах.

Сприйняття нової інформації іноземною мовою може виявитися досить складним процесом для іноземних студентів. Отже, важливим фактором у підвищенні якості освіти іноземних студентів є викладання з використанням різних форм подання навчального матеріалу. Враховуючи таку особливість освіти іноземних студентів, завданням викладача є підвищення динамічності та якості інформаційного потоку. Використання інтерактивної дошки під час навчання іноземних студентів в Інституті міжнародної освіти Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна забезпечує різноманітність викладання навчального матеріалу; залучає іноземних студентів до активної участі в заняттях; робить заняття цікавими та захоплюючими, що, безперечно, підсилює інтерес студентів до освітнього процесу.

3. *Інтерактивна сенсорна панель* – сенсорний дисплей із вбудованими аудіосистемою та програмним забезпеченням, придатним до оновлювання новими версіями. Це унікальна мультимедійна система, здатна замінити цілий комплекс обладнання, адже поєднує в собі функції інтерактивної дошки, комп'ютера та проектора одночасно. Перевагами такого інноваційного рішення є багатофункціональність, легкість в управлінні та мобільність, адже

розміщення панелі не залежить від підключення до проектора та комп'ютера. Однак інтерактивні сенсорні панелі є дуже дорогими, оскільки являють собою найсучасніше інноваційне рішення у сфері мультимедійних розробок, що не дозволяє повною мірою оснастити заклад вищої освіти цією технікою.

Зазначені різновиди мультимедійного обладнання допомагають піднести якість освітнього процесу іноземних студентів на новий рівень, адже студенти, які здобувають освіту у прогресивний спосіб, мають змогу формувати багатогранну базу знань та підґрунтя для подальшого розвитку.

Ще одним ефективним інноваційним засобом підвищення продуктивності навчання іноземних студентів є *дистанційна освіта* та, відповідно, розробка *дистанційних курсів* навчання в таких сучасних електронних системах, як *Moodle, Google Class, Eliademy* та ін. Цей різновид заочного навчання передбачає контролюючу роль викладача та досить самостійну роботу іноземного студента. Система дистанційної освіти базується на принципі модульного навчання та повного засвоєння знань.

Сутність модульного навчання полягає в тому, що зміст лекційного та практичного матеріалу жорстко структурується з метою його максимально повного засвоєння, супроводжуючись обов'язковими блоками вправ і контролю за кожним фрагментом. Ключовим моментом є організація навчального матеріалу в найбільш стислому і зрозумілому для іноземного студента вигляді. Модулі – це автономні організаційно-методичні блоки інформації в електронному вигляді щодо кожного фрагмента структурованого навчального матеріалу. До кожного теоретичного блоку додаються різноманітні практичні завдання, які іноземний студент має виконати у встановлені терміни. Зворотний зв'язок із викладачем здійснюється за допомогою вже названих сучасних засобів мережевої комунікації – таких, як електронна пошта, онлайн-чати та конференції у *Skype, Viber* чи *WhatsApp*. Перевагами такої форми освіти є можливість встановлення індивідуального темпу навчання іноземного студента; можливість повторного використання навчальних матеріалів; технічна легкість доступу до ресурсів; чітка послідовність викладу матеріалу; система тестування, оцінки та контролю знань іноземних студентів, набутих у процесі дистанційного навчання.

Таким чином, означені сучасні форми мережевої комунікації, мультимедійні технології та інноваційні системи дистанційної освіти здатні зробити освітній процес для іноземних студентів більш цікавим, різноманітним та інформативним, що сприятиме посиленню пізнавальної активності та підвищенню освітнього рівня майбутніх фахівців з іноземних країн.

Невіддільною та важливою частиною впровадження інноваційних технологій в освітній процес є підготовка кваліфікованих фахівців, які повинні мати необхідні знання та навички для ефективного застосування комп'ютерної техніки в навчанні іноземних студентів. Упровадження інновацій є неможливим без педагога-дослідника, якому притаманні системне

мислення, розвинена здатність до творчості та готовність до освоєння новітніх засобів викладання. Отже, впровадження інноваційних технологій в освітню галузь – це багатогранний процес, до якого мають бути залучені всі учасники освітнього процесу – як іноземні студенти, так і їхні викладачі.

На сучасному етапі модернізації вищої освіти України важливим завданням є забезпечення якості підготовки іноземних студентів на рівні міжнародних стандартів. Виконання цього завдання є можливим лише за умови зміни педагогічних методик і впровадження інноваційних технологій в освітній процес. Саме тому інновації в сучасній Україні мають активно проникати у сферу освіти, що потребує якнайшвидшого впровадження нових технологій і покращення матеріально-технічної бази ЗВО.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо в обґрунтуванні необхідності впровадження інноваційних технологій навчання іноземних студентів; визначенні переваг інноваційного навчання над традиційним; виявленні ефективних форм, методів і засобів упровадження інноваційних технологій у практичну діяльність в освіті іноземних студентів; визначенні умов для підвищення рівня інноваційної компетентності педагогів та іноземних студентів.

Література

1. Про інноваційну діяльність: Закон України від 4 липня 2004 року, № 40-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/40-15>.
2. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології : навч. посібник / І. М. Дичківська. – Київ : Академвидав, 2004. – 352 с.
3. Дубасенюк О. А. Упровадження освітніх інновацій в системі вищої освіти / О. А. Дубасенюк // Інновації у вищій освіті: проблеми, досвід, перспективи : монографія / за ред. П. Ю. Сауха. – Житомир : ЖДУ ім. Івана Франка, 2011. – 444 с.
4. Козяр М. М. Інноваційні технології навчання в діяльності ВНЗ / М. М. Козяр // Проблеми та перспективи формування національної гуманітарно-технічної еліти. – 2014. – № 1. – С. 142–151.
5. Кошечко Н. В. Інноваційні освітні технології навчання та викладання у вищій школі / Н. В. Кошечко // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. – 2015. – № 1(1). – С. 35–38.
6. Мачинська Н. І. Упровадження інноваційних технологій навчання у вищій школі // Наталія Мачинська, Юлія Комарова // Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету. – 2015. – № 1(14). – С. 240–246.
7. Стеблюк С. В. Інноваційні технології навчання у вищій школі / С. В. Стеблюк // Науковий вісник Ужгородського національного університету. – 2011. – № 20. – С. 141–142.